MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tas-26 ta' Gunju, 2015

Appell Civili Numru. 325/2008/2

Simon Galea

v.

Samah Mansour

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat ipprezentat mill-attur fejn jghid:

“1. Illi l-partijiet izzewgu fis-16 ta’ Mejju tas-sena 1995 permezz tar-rit civili u minn dan iz-zwieg kellhom tifel Amar Galea li llum ghandu tmien (8) snin;

“2. Illi l-partijiet isseperaw permezz ta’ kuntratt ta’ separazzjoni in atti n-Nutar Nicholas Briffa datat 26 ta’ Ottubru tas-sena 2004 u sussegwentement emendat permezz ta’ kuntratt in atti n-Nutar Sylvana Borg Caruana datat 24 ta’ Frar tas-sena 2006 (vide Dok. SG 1 u Dok. SG 2 rispettivament”;

“3. Illi l-partijiet ottjenew l-annullament taz-zwieg taghhom permezz ta’ sentenza datata 27 ta’ Ottubru tas-sena 2005;

“4. Illi skont il-kuntratt ta’ separazzjoni hawn anness u markat bhala Dok. SG 1, il-partijiet qablu li l-kura u kustodja tal-minuri Amar Galea ghandha tkun wahda kongunta bejniethom b’dan illi l-minuri ghandu jabita ma’ ommu;

“5. Illi l-emenda tal-kuntratt ta’ separazzjoni hawn anness u markat bhala Dok. SG 2, ir-rikorrenti ghandu jkollu access ghal-minuri: gimgha wahda access ta’ tliet (3) sieghat f’gurnata li jaghzel ir-rikorrenti u l-gimgha ta’ wara access bejn nofsinhar (12:00pm) tas-Sibt sa l-ghada l-Hadd fil-hamsa ta’ filghaxija (5:00pm);

“6. Illi l-intimata qeghda tirrisjedi flimkien mal-*partner* taghha ta’ nazzjonalita` Sirjana;

“7. Illi fis-7 ta’ Gunju 2008, ir-rikorrenti mar sabiex jezercita d-dritt tieghu ta’ access ghal minuri u mar sabiex jigbor it-tifel minn quddiem l-Ghassa tal-Imsida u hemmhekk wara siegha jistenna l-*partner* tal-intimata wassal il-minuri;

“8. Illi l-ghada, 8 ta’ Gunju 2008, ir-rikorrenti skont il-kuntratt ta’ separazzjoni mar sabiex jirritorna lura t-tifel lil intimata quddiem l-Ghassa tal-Pulizija, izda ma gie hadd sabiex jigbor il-minuri u ftit wara r-rikorrenti cempel lil intimata u din bi kliem car qaltlu *“halli t-tifel ghandek jien ma rridux”*;

“9. Illi minn din il-gurnata ’l quddiem, il-minuri baqa’ jabita flimkien mar-rikorrenti u l-intimata ma ghamlet l-ebda kuntatt mar-rikorrenti jew mal-minuri;

“10. Illi sussegwentement ir-rikorrenti gie a konoxxenza ta’ diversi okkazjonijiet fejn il-minuri kien qieghed jigi maltrattat u abbuzzat kemm fizikament u psikologikament da parti tal-*partner* tal-intimata u dawn l-istess fatti kienu a konoxxenza tal-intimata, li ma ghamlet xejn sabiex twaqqafhom u dan kif ser jigi ppruvat waqt il-mori tal-kawza;

“11. Illi huwa fl-interess suprem tal-minuri Amar Galea li jkompli jirrisjedi flimkien ma’ missieru u dan kif ser jigi ppruvat waqt il-mori tal-kawza;

“12. Illi kemm l-intimata u l-*partner* taghha qed ikunu ta’ influwenza hazina fuq il-minuri u ma huwiex fl-interess tal-istess minuri li jkompli jabita flimkien ma’ ommu u t-terza persuna;

“13. Illi di piu, skont il-kuntratt ta’ separazzjoni, il-passaport Malti tal-minuri Amar Galea ghandu jkun fil-pussess tar-rikorrenti, izda sal-gurnata tal-lum, il-passaport ghadu fil-pussess tal-intimata u minkejja l-fatt li l-intimata giet interpellata diversi drabi sabiex tirritorna l-istess passaport, din baqghet inadempjenti;

“14. Illi di piu, hemm diversi kundizzjonijiet fil-kuntratt ta’ separazzjoni li l-intimata mhux qed tosserva, liema kundizzjonijiet ddahhlu fil-kuntratt sabiex ikunu a beneficcju tal-minuri;

“15. Illi di piu, l-intimata lanqas biss dehret ghas-seduta ta’ medjazzjoni;

“16. Illi r-rikorrenti qed jistitwixxi din l-istanza bis-sahha tal-awtorizzazzjoni ottenuta minn din l-Onorabbli Qorti permezz ta’ Digriet Nru. (vide kopja hawn annessa u markat bhala Dok. SG 3);

"Tghid ghalhekk l-intimata 'il ghaliex ma ghandhiex din l-Onorabbli Qorti u ghar-ragunijiet fuq imsemmija:

"1. Tafda l-kura u kustodja tal-minuri Amar Galea f'idejn missieru r-rikorrenti;

"2. Tiffissa, jekk din l-Onorabbli Qorti tilqa l-ewwel taiba, l-modalitajiet ta' access li l-intimata ghandha jkollha ghal minuri okkorrendo bl-intervent ta' l-Agenzija Appogg fl-interess suprem tal-minuri b'dan pero illi meta l-minuri jkun ma' ommu, l-istess intimata ma tkunx fil-prezenza ta' terzi persuni;

"3. Tiehu dawk il-prowedimenti kollha necessarji u opportuni fl-ahjar interess tal-minuri Amar Galea;

"4. Tordna lill-intimata a tenur tal-kuntratt ta' separazzjoni sabiex tirritorna lir-rikorrenti l-passpart tal-minuri Amar Galea u dan f zmien perentorju li ghandu jigi ffissat minn din l-Onorabbli Qorti."

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuta pprezentata fis-17 ta' Ottubru 2008[1];

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fit-28 ta' Mejju 2014 li permezz taghha l-Qorti ddecidiet illi:

"Ghal dawn il-motivi taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta,

[1] Ara fol. 48

“1) Tilqa’ l-ewwel talba u tafda l-kura u kustodja tal-minuri Amar Galea esklussivament f’idejn missieru Simon Galea.

“2) Tichad it-tieni talba.

“3) Tawtorizza lill-attur sabiex wahdu japplika ghall-passaport tal-minuri Amar Galea minghajr il-htiega tal-firma tal-omm u wahdu awtorizzat li jirtira l-passaport minghand l-awtoritajiet kompetenti. Tordna wkoll li ma hemmx htiega tal-kunsens tal-konvenuta sabiex il-minuri jkun jista’ jsiefer minn dawn il-Gzejjer basta li jkun hemm il-kunsens tal-missier.

“4) Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-hames talba stante li l-passaport precedenti tal-minuri gie ritornat mill-konvenuta fil-mori tal-kawza.

“Bl-ispejjez kontra l-konvenuta.”

Il-Qorti waslet ghal din id-decizjoni wara li ghamlet dawn il-konsiderazzjonijiet:

“Provi.

“Il-hajja tal-minuri, li llum ghandu tlettax-il sena, ma kienet facli xejn. Ommu u missieru, il-partijiet f’din il-kawza, izzewgu fis-sena 1995, fit-28 ta’ Lulju 2000 twieled il-minuri Amar, b’kuntratt tas-26 ta’ Ottubru 2004 il-partijiet isseparaw u b’sentenza tas-27 ta’ Ottubru 2005 iz-zwieg tal-partijiet gie annullat.

“Wara li z-zwieg taghhom gie annullat, iz-zewg partijiet izzewgu lil haddiehor u fformaw zewg familji ohra.

“Is-separazzjoni tal-partijiet pero’ ma kenitx wahda facli specjalment ghall-minuri Amar Galea. Jirrizulta li s-sitwazzjoni precipitat meta l-konvenuta bdiet ir-relazzjoni ma’ dak li llum huwa zewgha, Holbie Aleaddin.

“Jirrizulta li ai termini tal-kuntratt tas-separazzjoni ta’ bejn il-partijiet il-minuri Amar kien jirrisjedi ordinarjament ma’ ommu l-konvenuta. Gara izda illi fis-7 ta’ Gunju 2008 il-konvenuta bghatet lill-minuri ghand missieru b’sorra kbira bil-hwejjeg. Irrizulta li l-konvenuta qalet lill-minuri illi minn dakinhar ‘il quddiem huwa kien ser jibda jirrisjedi ma’ missieru. Fil-perijodu precedenti l-attur kien osserva li meta l-minuri jigi ghandu ghall-access huwa kien jinfaqa jibki izda ma kienx jghidlu ghaliex. Jghid li ghalkemm kien xtralu mobile sabiex ikun jista’ jkellmu direttament, ir-ragel tal-konvenuta kien jimpedixxi li dan isir u li kien jinsisti illi meta jcempel lill-iben il-partijiet kellu jcempel fuq il-moile tar-ragel tal-konvenuta. Spjega l-attur illi f’dawk l-okkazzjonijiet fejn l-attur kien jirnexxielu jkellem lill-minuri Holbie kien ikun jinstema jghajjat minn wara l-minuri u jghid kliem hazin kontra l-attur u jinsisti mieghu sabiex jaqta t-telefonata.

“Jirrakkonta episodju iehor fejn il-konvenuta u Holbie Aleaddin marru wara l-bieb tad-dar tal-attur u martu Naima Galea u aggredewhom. Dan l-episodju ta’ vjolenza da parti tal-konvenuta u zewgha fil-konfront tal-attur u martu hu konfermat minn sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali fl-ismijiet “Pulizija vs. Holbie Aleaddin u Samah Monsour Galea moghtija fl-1 ta’ April 2008 u konfermata mill-Qorti tal-Appell Kriminali b’sentenza tat-23 ta’ Novembru 2009[2] li permezz taghha l-konvenuta instabet hatja li hebbet kontra l-persuna ta’ Simon Galea u Naima Galea sabiex tingurjhom, iddejaqhom u taghmlilhom il-hsara.. Holbie Aleaddin instab hati li wkoll hebb ghall-attur u martu oltre li instab hati li m’ghobdiex l-ordnijiet legittimi tal-Pulizija u li ingurja, hedded u ghamel offiza fuq il-persuna ta’ wiehed inkarigat skond il-ligi minn servizz pubbliku.

“Dan ma kienx l-uniku incident vjolenti gravi li spicca quddiem il-Qrati Penali. Kienu diversi l-incidenti li sehhew fil-mori ta’ din il-kawza.

“Fit-8 ta’ Jannar 2011 l-attur u martu gew attakkati fizikament mir-ragel tal-konvenuta li tressaq b’arrest quddiem il-Qorti, wiegeb li hu hati u b’sentenza tal-15 ta’ Frar 2011 il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali kkundannat lil Aleaddin Holbie ghal sena habs sospiza ghal sena.

“Fl-24 ta’ Mejju 2011 waqt li l-attur, martu u l-minuri Amar kienu qed jistennew sabiex jaghtu x-xhieda taghhom inkluz il-minuri permezz tal-video conferencing f’kawza quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali il-konvenuta hebbet ghalihom b’dan li l-minuri tant spiccat

[2] Fol. 414

trawmatizzat minn dak l-episodju li ma kienx f'kundizzjoni li jaghti x-xhieda tieghu.[3]

"Rilevanti hija x-xhieda tas-segwenti:-

"Il-Pedjatra Dr. Victor Galvagna[4] xhed hekk:-

""Hemm differenza kbira ukoll f'Amar kif kien qabel meta kien qieghed jghix m'ommu, ghal issa meta mar jghix mal missieru. Meta kont nezamina lil Amar qabel, kont insibu bezghan u misthi .... F'dawn l-ahhar xhur, rajt differenza kbira u pozittiva f'Amar. Amar jidher definittivament aktar kuntent u ferhan. Sar anke jidhak, xi haga li qatt ma kien jaghmel qabel."

"Silvana Padovani Losco[5], ghalliema tal-minuri:-

""Amar Galea was in my class in the scholastic year 2006/2007. Unlike the rest of the class, Amar used to give in his homework very rarely. He was a very reserved child and only few specific friends.

"This was a cause for concern on my part and I made several attempts to get some feedback from his home. The school policy in such cases is to report to the school administration about the problem and it is the administration itself that contacts the parents directly. At first I thought that the problem with Amar and his lack of work at home was due to the fact that there was a language barrier, in the sense that the few times I spoke to his mother on the phone she could not speak English. The impression I had was that Amar had no one to supervise and help him with his homework at home since most of the work, such as Math, requires knowledge of the English language. This lead me to conclude that Amar was not being supervised at all and there was no one to check whether he was doing his work or not.

"I never met his mother on Parent's Day. However, his father turned up for all the parent days there were, even the following year when I was teaching Amar only one subject. Amar's mother was never present to discuss Amar's progress at school. On the other hand, I managed to get good feedback from his father who at that time only had custody of Amar a couple of hours during the weekend. We discussed at length Amar's problems at school and his lack of giving in his

[3] Rapport li sar l-Ghassa tal-Pulizija tal-Belt li jinsab ezebit a fol. 698
[4] Fol. 845
[5] Fol. 845

homework. We agreed that I would start sending him emails directly with all the homework that was being given at school and he promised to start working with Amar during the weekend. This went on for several weeks, however, in the end we had to stop this exercise since it was proving to be too much for Amar to have the few hours he spends with his father trying to catch with the work of the whole week."

"Il-konvenuta xhedet illi hija kienet hadet lill-minuri ghand l-attur u talbitu jzommu ghal zmien xahar peress li kellha tigi sottoposta ghal intervent kirurgiku. Dwar dan xhedet ukoll Khadouja Mellitti, omm il-konvenuta. Il-konvenuta xhedet illi mhux minnu li hija abbandunat lill-minuri u telqitu ghand l-attur.

"L-attur xhed li l-konvenuta kienet naqset milli tigbor lit-tifel circa mija u tmenin (180) darba. Kull darba l-attur kien jaghmel rapport l-Ghassa tal-Pulizija. Dwar dan il-konvenuta tghid li nofshom hija kienet imsiefra mal-familja taghha gewwa t-Tunezija, l-pajjiz tal-origini taghha, sabiex izzur lill-familja taghha. Tghid illi l-attur kien ikun informat minnha li ser tkun imsiefer izda sabiex ikompli joskura lill-konvenuta kien xorta jmur hdejn l-Ghassa tal-Pulizija fejn soltu kien jibda l-access tal-omm sabiex ikun jista' jzied mar-rapporti kontra taghha. Tghid li d-drabi l-ohra li fihom hija ma attenditx kien jew ghax kellha t-tifla minn zwieg iehior ma tiflahx jew ghax tkun waqfitilha l-karrozza jew ghax tkun inqabdet fit-traffiku. Tilmenta li l-attur ma kienx jirrispondi t-telefon meta kienet tipprova ccempillu u dan sabiex ikun jista' jipprezenta aktar rapporti fl-Ghassa tal-Pulizija.

"Il-konvenuta tilmenta wkoll illi ghalkemm il-Qorti kienet ordnat li sakemm l-access tal-omm kien sospiz kellu jsir kuntatt bejn l-omm u l-minuri permezz tat-telefon, l-attur kien johloq hafna ostakoli sabiex dan ma jsehhx. Fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha il-konvenuta tirreferi ghal sentenza li inghatat kontra Simon Galea fit-8 ta' Marzu 2010 f'dan ir-rigward.

"Konsiderazzjonijiet.

"Il-kawza odjerna tirrigwarda t-talba tal-attur sabiex dak stipulat bejn il-partijiet fil-kuntratt ta' separazzjoni personali taghhom fir-rigward tal-minuri jigi varjat. Fuq il-kuntratt ta' separazzjoni ta' bejniethom il-partijiet ftehmu illi l-kura u kustodja tal-minuri tkun kongunta, il-minuri jirrisjedi mal-omm b'access ghall-missier bil-modalita' hemm stipulata.

“Permezz ta’diversi digrieti moghtija *pendente lite* l-ewwel gie ordnat li l-minuri jirrisjedi mal-missier minflok mal-omm; imbaghad li l-access tal-omm versu l-minuri l-ewwel jkun supervizjonat; imbaghad gie sospiz filwaqt li l-kuntatt bejn l-omm u l-minuri kellu jkun permezz tat-telefon; imbaghad anke dan il-kuntatt gie terminat.

“Ezaminati l-provi kollha mressqa mill-partijiet il-Qorti hija tal-fehma li d-diffikultajiet sabiex il-konvenuta zzomm maghha lill-minuri bdew meta hija bdiet ir-relazzjoni taghha ma’ Holbie Aleaddin li eventwalment izzewget u mieghu iffurmat familja. Il-karattru vjolenti u dominanti ta’ dan Holbie Aleaddin ma ppermettiex li r-relazzjoni bejn il-konvenuta u l-minuri tizviluppa b’mod normali bejn omm u iben tant li l-konvenuta giet fl-estremita’ li kellha taghzel bejn binha u l-persuna li mieghu ghazlet li tifforma familja gdida. F’dan ix-xenarju it-tellief kien il-minuri Amar Galea tant li kienet l-istess konvenuta li ddecidiet li taqbad it-tifel u tiehdu ghand missieru bi hwejgu b’kollox u minn dak iz-zmien ‘il quddiem qatt ma rrisjeda aktar ghandha. Il-konvenuta tallega li hija kienet ghamlet dak il-gest peress li riedet tissottometti ruhha ghall-operazzjoni fis-Sirja pero’ prova konkreta ta’ dan qatt ma resqet. Ghalkemm mhux ammess la mill-konvenuta u lanqas minn Holbie Aleaddin waqt id-deposizzjoni tieghu, il-Qorti hi konvinta li l-imsemmi Holbie Aleaddin ma kienx irid lill-minuri f’daru tant li meta l-Qorti ordnat li *pendente lite* l-minuri jirrisjedi ma’ missieru b’access versu ommu, din ma kenitx tezercita l-access b’mod partikolari meta dan kien jahbat is-Sibt jew il-Hadd peress li fi klimha stess fid-dar kien ikun hemm Holbie Aleaddin peress li ma kienx ikun xoghol.

“It-testimonjanza ta’ Holbie Aleaddin issahhah il-konvinzjoni tal-Qorti li kien hu li harbat u kisser ir-relazzjoni ta’ bejn il-konvenuta u binha. Il-process ta’ din il-kawza huwa mizghud b’kopji ta’ rapporti li saru fl-Ghases tal-Pulizija hafna minnhom fir-rigward tan-nuqqas tal-konvenuta li tmur ghall-access ta’ binha, ohrajn hafna aktar serji li waslu biex jittiehdu passi quddiem il-Qorti ta’ gurisdizzjoni penali.

“B’sentenza moghtija fl-1 ta’ April 2009 mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali fl-ismijiet “Pulizija vs. Holbie Aleaddin u Samah Monsour Galea u konfermata mill-Qorti tal-Appell Kriminali b’sentenza tat-23 ta’ Novembru 2009[6] l-konvenuta instabet hatja li fl-1 ta’ Settembru 2008 hebbet kontra l-persuna ta’ Simon Galea u martu Naima Galea sabiex tingurjhom, iddejaqhom u taghmlilhom il-hsara.. Holbie Aleaddin instab hati li wkoll hebb ghall-attur u martu oltre li instab hati li m’ghobdiex l-ordnijiet legittimi tal-Pulizija u li ingurja, hedded u ghamel offiza fuq il-persuna ta’ wiehed inkarigat skond il-ligi minn servizz pubbliku.

[6] Fol. 414

"Fit-8 ta' Jannar 2011 l-attur u martu gew attakkati fizikament mir-ragel tal-konvenuta li tressaq b'arrest quddiem il-Qorti, wiegeb li hu hati u b'sentenza tal-15 ta' Frar 2011 il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali kkundannat lil Aleaddin Holbie ghal sena habs sospiza ghal sena.

"Hemm tlett sentenzi ohra li inghataw fil-11 ta' Ottutbru 2013 u jinsabu fl-istadju tal-appell:

"Pulizija vs. Samah Monsour: Il-konvenuta giet misjuba hatja talli nhar it-30 ta' Lulju 2010 uzat apparat tal-komunikazzjoni elettroniku b'mod mhux kif imiss u talli ingurjat u heddet lil Simon Galea u lill-minuri Amar Galea.

"Pulizija vs. Holbie Aleaddin: L-imputat gie misjub hati talli fit-8 ta' Ottubru 2010 ghal habta tat-8.30 p.m. fl-Msida ingurja u hedded lil Simon Galea u hebb kontra l-persuna ta' Simon Galea sabiex jingurjah, idejqu jew jaghmillu hsara.

"Pulizija vs. Holbie Aleaddin: L-imputat gie misjub hati talli fis-16 ta' Awissu 2010 ghal habta tas-6.57 pm fl-Msida ingurja u hedded lil Naima Galea; talli kiser garanzija imposta fuqu b'sentenza precedenti u talli sar ricediv.

"Ghalkemm huwa veru, kif issottomettiet il-konvenuta fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha, illi dawn l-ahhar tlett sentenzi huma soggetti ghall-appell pendenti, jibqa' l-fatt pero' li huma evidenza ta' sitwazzjoni ta' konflitti kontinwi li hallew effett negattiv fuq il-minuri u ghamlulu hafna hsara psikologika sew meta kien vittma diretta tal-azzjonijiet vjolenti sew meta ma kienx. Il-*colpo mortale* tar-relazzjoni ta' bejn l-omm u binha sehh meta f'telefonata lill-minuri hija qaltlu minghajr mezzi termini li hu m'ghadux binha u li hu m'ghandux omm. Kliem intiz sabiex iwegga fil-laham il-haj u jhalli feriti perpetwi.

"In omagg ghad-dritt tal-minuri li l-vuci tieghu tinstema, il-Qorti semghat lill-minuri *in camera* fil-15 ta' April 2014. Il-minuri wera x-xewqa illi ma jkollux kuntatt ma' ommu. Ghalkemm il-Qorti mhiex marbuta bix-xewqat espressi ta' minuri dwar il-gejjieni tieghu, tali xewqat ghandhom jigu konsidrati serjament fid-dawl tac-cirkostanzi partikolari tal-kaz u ghandhom jinghataw il-piz mehtieg specjalment jekk tali xewqat huma konformi ma' dak li oggettivament huwa fl-ahjar interess tal-minuri. Ftit qabel ma l-Qorti bdiet tisma' lill-minuri in camera instema ghajjat gej mill-ambjenti fejn il-pubbliku jkun qed jistenna. Irrizulta lill-Qorti illi anke f'dik l-okkazzjoni il-konvenuta giet fl-edificju tal-Qorti u holqot kommozzjoni u nislet biza' fil-minuri li l-Qorti setghat tikkonstata waqt is-smiegh

tal-minuri *in camera.* Dan l-episodju huwa xhieda ohra ta' kemm jehtieg li l-minuri jigi protett.

"M'hemmx dubju illi c-cirkostanzi prezenti tal-konvenuta ma jippermettux li jkollha relazzjoni sana mal-minuri. L-indhil u l-agir ta' zewgha fir-relazzjoni taghha ma' binha kisser ir-relazzjoni li l-minuri kellu ma' ommu. X'motivazzjoni kellu zewgha ghal dak li sehh mhux car u forsi lanqas huwa kompletament rilevanti stante li dak li huwa rilevanti ghall-kawza odjerna huma l-konsegwenzi tal-agir aggressiv u vjolenti tar-ragel tal-konvenuta.

"Il-Qorti giet prekluza milli jkollha ghad-disposizzjoni taghha rapport peritali tal-Psikoterapista Melissa Agius li kienet giet nominata fuq talba tal-konvenuta u a spejjez provvizorji taghha u dan peress illi naqset milli thallas l-ispejjez peritali. Ghalkemm il-konvenuta iddikjarat li ma kelliex flus biex thallas ir-rapport, dan mhux korrett peress li zewgha huwa self-employed u fix-xhieda tieghu semma li meta l-minuri kien jghix maghhom huwa kien jixtrilu hafna affarijiet kostuzi. Anke f'dan ir-rigward il-konvenuta naqset gravament lill-minuri ghaliex tali rapport seta kien jaghti l-ahhar possibilita' li jinbeda process twil u mhux facli izda lanqas impossibbli li jipprova jirrikoncilja lill-minuri ma' ommu.

"Ghaldaqstant il-kaz odjern huwa wiehed minn dawk il-kazijiet rari fejn il-Qorti thoss li ma hux ta' gid ghall-minuri il-kuntatt bejn l-omm u binha. Naturalment mhux eskluz illi jekk fil-futur ikun hemm bdil fic-cirkostanzi, jsiru tentativi ghal rikonciljazzjoni bejn l-omm u binha. Pero', fic-cirkostanzi attwali il-Qorti hi tal-fehma li huwa fl-interess suprem tal-minuri li l-kura u kustodja tieghu tinghata esklussivament f'idejn il-missier filwaqt li ma jkunx hemm kuntatt bejn il-minuri u ommu."

Rat ir-rikors tal-appell tal-konvenuta li permezz tieghu talbet li din il-Qorti tirrevoka u tbiddel is-sentenza msemmija billi tilqa' l-aggravji taghha fir-rigward tac-cahda tal-access ghaliha u l-awtorizzazzjoni lill-appellat li japplika wahdu ghal passaport tal-minuri;

Rat ir-risposta tal-attur li permezz tieghu filwaqt li oppona ghat-talbiet tal-appellanti, talab li s-sentenza tigi konfermata;

Rat il-verbal tas-seduta tad-9 ta’ Gunju 2015 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza wara li l-Avukati trattaw l-appell;

Ikkunsidrat:

<u>L-ewwel Aggravju</u>

L-ewwel u l-aggravju principali huwa, kif issemma, dwar il-fatt li l-ewwel Qorti fid-decizjoni taghha naqset li taghti access lill-appellanti ghall-minuri. Dik il-Qorti ghamlet dan ghaliex dehrilha illi ghandha tipprotegi lill-minuri akkost ta’ kollox anke a bazi tal-provi illi tressqu quddiemha.

Ghandu jinghad mill-ewwel li, ghal appuntu dak li huwa apprezzament tal-fatti, din il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer noe v. Joseph Aquilina** (10 ta’ Jannar 1995) qalet li *“il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti f’kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta’ valutazzjoni ta’ fatti.”* Imbaghad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v. George Wells et noe** (15 ta’ Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li *“Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta’ revizjoni li fejn si tratta ta’ apprezzament u*

evalwazzjoni ta' provi ta' fatt din il-Qorti qatt ma tiddisturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissugerixxu mod iehor."

Dan l-insenjament huwa segwit f'diversi sentenzi; madankollu *"Din il-Qorti pero` tapprezza wkoll li d-dover taghha xorta huwa li tezamina sewwa l-provi mressqa u barra minn hekk, huwa wkoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti inkwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skont il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja."* (**Attard et v. Direttur Generali tas-Sahha, Qorti tal-Appell, 30 ta' Mejju 2014).**

Din il-Qorti kif doveruz, ezaminat l-atti u fliet sewwa l-provi li ngabru u waslet ghall-istess konkluzjoni li waslet ghaliha l-ewwel Qorti rigward in-nuqqasijiet tal-appellanti u taqbel ukoll li l-minuri ghandu jkun protett mill-incidenti koroh li kellu l-isfortuna li jghaddi minnhom f'eta` daqshekk zghira. Kwindi f'dan ir-rigward il-Qorti assolutament ma jidrilhiex li ghandha tiddisturba l-apprezzament li ghamlet l-ewwel Qorti anzi zzid illi taqbel perfettament maghha.

L-istess appellanti irrikonoxxiet li l-minuri issa derha s-sitwazzjoni prezenti fejn qed jghix ma' missieru u ghall-inqas qieset il-gid ta' binha billi ma baqghetx tinsisti illi jkollha l-kura u kustodja tieghu. Naturalment pero` hija thossha aggravata mill-fatt li mhiex qed tara lill-binha u ilha ma taghmel dan circa hames snin u cioe` minn meta l-ewwel Qorti ssospendiet l-access.

Fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **John Cutajar v. Amelia Cutajar (28 ta' Jannar 1956**) l-istess Qorti qalet: *"apparti l-hsieb ta' ordni morali u dak ta' ordni legali, li ghandhom setgha fil-materja ta' kura u kustodja tat-tfal in generali, il-principju dominant 'in subiecta materia' li jiddetermina normalment il-kwistjonijiet bhal din insorta f'din il-kawza huwa dak tal-aktar utilita` u dak tal-aqwa vantagg u interess tal-istess minuri fl-isfond tac-cirkustanzi personali u de facto li jkunu rrizultaw mill-provi tal-kaz li jrid jigi rizolut."*

Dan il-hsieb huwa fuq kollox rifless fl-Artikolu 149 tal-Kodici Civili li jghid li l-Qorti ghandha dejjem tiddeciedi **fl-ahjar interess tal-minuri** (**Appell Civili, Marion Meli v. Emanuel Meli, 5 ta' Dicembru 2014**).

Anke fil-kawza fl-ismijiet **Jennifer Portelli pro et noe v. John Portelli (25 ta' Gunju 2003)** l-istess Qorti qalet li *"… … il-kura tat-tfal komuni tal-mizzewgin,*

sew fil-ligi antika … … sew fil-ligi vigenti … … kif ukoll fil-gurisprudenza estera … … u f'dik lokali … … hija regolata mill-principju tal-aqwa utilita` u l-akbar vantagg ghall-interess tal-istess tfal li c-cirkostanzi tal-kaz u l-koefficjenti tal-fatti partikolari tal-mument ikunu jissugerixxu."

F'dan il-kaz huwa evidenti li l-gheruq tal-problema mill-bidu kien zewg l-appellanti li kif jidher min-numru tas-sentenzi tal-Qorti Kriminali, jidher illi huwa bniedem ta' temperament qasir u anke vjolenti. Bil-fors allura l-minuri jibza' minnu u minhabba f'hekk sar anke jabbina l-presenza ta' ommu ma' din il-persuna li ghalieh tfisser biza' u terrur. Ghalhekk jekk l-appellanti tixtieq li jkollha kuntatt ma' binha huwa evidenti li dan il-kuntatt ghandu jsir minghajr ma din il-persuna tkun prezenti. Din il-Qorti taghmel ukoll riferenza ghall-fatt li ghal hafna drabi l-istess appellanti naqset li tmur ghall-access li kien ordnat, minghajr lanqas biss informat lill-appellat li ma kinitx se tattendi.

Huwa ukoll car illi l-minuri ma ghandu ebda herqa biex jara' lill-ommu u esprima din ix-xewqa lill-gudikant tal-ewwel Qorti meta dan semghu 'in camera'; probabbilment minhabba dak li ghadu kif issemma. Naturalment kif intqal fil-kuntest ta' kawza ghar-ritorn ta' minuri a bazi tal-**Hague Convention,** "*The child's views are never determinative; the final decision must be the Court's own."* (**P.W v. A.L** deciza mill-**Court of Session of Scotland**).

Din il-Qorti pero` hija wkoll konxja li c-cahda tal-access ghall-appellanti jista' jfisser problemi psikologici fil-futur ghall-minuri; tifhem ukoll li mhux salutari ghall-hajja familjari tieghu li tilef b dan il-mod il-kuntatt ma' ohtu izghar minnu li maghha trabba ghal xi snin qabel ma bdew il-problemi li wasslu ghall-kawza. Ghalhekk qabel ma tiddeciedi din il-kwistjoni definittivament se taghti opportunita` finali lill-appellanti biex terga' tibda jkollha access, u dan billi tordna access darba fil-gimgha taht supervizjoni **minghajr il-presenza ta' zewgha**; ikun tajjeb li tiehu maghha lill-bintha halli l-minuri jerga' jkollu kuntatt maghha. Jekk l-appellanti ma tiehux din l-opportunita` zgur ma tista' twahhal f'hadd hlief fiha nnfisha li tkun tilfet il-kuntatt ma' binha.

<u>It-Tieni Aggravju</u>

Dwar il-kwistjoni tal-passaport il-Qorti jidrilha li l-aggravju tal-appellanti mhux gustifikat. L-appellat jghix u jahdem Malta, ghandu familja gdida u ma jkunx sewwa li kull darba li jkun irid isiefer bil-minuri ghandu jitlob il-permess tal-appellanti. Ma jidher ebda periklu li l-appellat jista' jitlaq minn Malta ghal kollox. Jidher ukoll li fil-mori tal-kawza, huwa talab darbtejn biex isiefer bil-minuri ghal btala u l-appellanti opponiet ghal ebda raguni partikolari. Dan il-permess gie akkordat mill-Qorti u l-appellat segwa l-ordnijiet tal-Qorti skrupolozament.

Decizjoni

Ghal dawn il-motivi l-Qorti provvizorjament tordna biex b'effett mill-1 ta' Lulju 2015, l-appellanti jkollha, a spejjez taghha, access ghall-minuri darba f'gimgha ghal siegha, fil-bini tal-Agenzija Appogg taht supervizjoni minghajr il-prezenza ta' zewgha u l-hin u jum jigu ffissati mill-istess Agenzija wara konsultazzjoni mal-partijiet; il-Qorti tiddeciedi din il-kwistjoni finalment wara li jkollha rapport tal-andament ta' dan l-access fis-seduta li jmiss.

Tikkonferma interament id-decizjoni tal-ewwel Qorti fir-rigward tal-passaport.

L-ispejjez tal-kawza sa dan l-istadju jkunu a karigu tal-appellanti.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------